

Venäjä

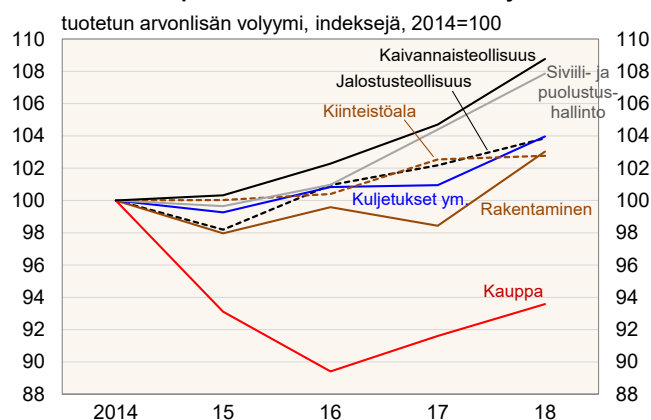
Venäjän vientitulojen kasvu pysähtynyt, tuonnin elpyminen takkuaa edelleen. Elvyttyään nopeasti vuosina 2017–2018 tulot tavaroiden ja palvelujen viennistä olivat keskuspankin maksutasetietojen mukaan tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä suunnilleen samansuuruiset kuin vuotta aiemmin. Tämä koskee niin vientihintojen nousun kohtottaman energialohkon kuin muiden tavaroiden ja palvelujen vientiä. Tavaroiden ja palvelujen tuontimenot olivat jo kolmannen peräkkäisen neljänneksen vuodentakaisella tasolla. Tavaroiden tuonnissa tilanne on ollut tämä kolmella viimeisellä neljänneksellä ja matkailumenoissa puoli vuotta.

Vaihtotaseen ylijäämä oli edelleen suuri ensineljänneksellä ja kohosi neljän viimeisen neljänneksen osalta yli 7 prosenttiin BKT:stä. Yksityisen pääoman nettovirta ulkomaille nousi ja oli neljällä viimeisellä neljänneksellä 4,5 % BKT:stä.

Venäjällä kaivannaiset, kauppa ja julkinen hallinto kasvattaneet taloutta parina viime vuonna. Tuoreen BKT-tilaston tuotantotietojen mukaan talouden suurista aloista kaivannaisten tuotanto ja sen vaatimat palvelut sekä julkinen siviili- ja puolustushallinto ovat kasvaneet reaalisesti nopeimmin kolmena viime vuonna. Kauppa-ala sekä kuljetukset ja varastointi ovat elpyneet vähitellen kahtena viime vuonna ja rakentaminen viime vuonna. Jalostusteollisuuden parin vuoden takainen hyvä kasvu on hidastunut. BKT-tilastossa tuotantoa edustaa alojen tuottama arvonlisä.

Heikoimmin kehittyneiden sektoreiden joukossa ovat terveydenhoito ja sosiaalipalvelut, joiden arvonlisä on reaalisesti hiukan supistunut viime vuosina. Julkisen budjettitalouden menolisäykset terveydenhoitoon ovat kohdistuneet suuressa määrin palkkojen korotuksiin etenkin vuonna 2018. Käytännössä palkkojen nousu on näkynyt lähinnä terveydenhoitoalan hintojen nousuna.

Talouden suurimpien sektoreiden reaalin kehitys 2015–2018

Lähde: Rosstat

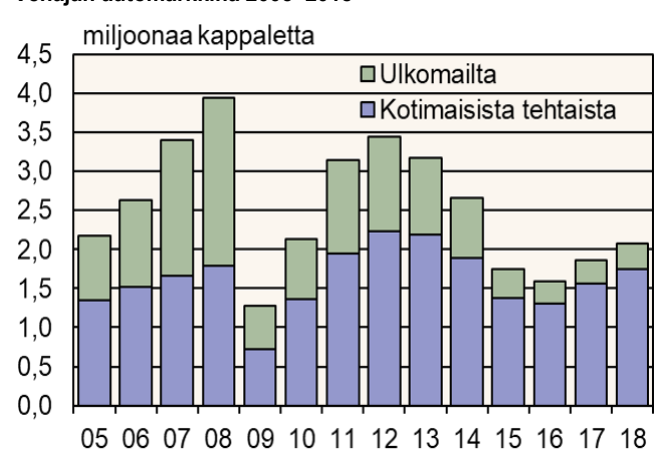
Venäjällä autotuotannon elpyminen on jatkunut. Venäjän tilastokeskuksen mukaan vuodesta 2017 vuoteen 2018 moottoriajoneuvojen tuotanto kasvoi 13,3 %. Henkilö-, linja- ja kuorma-autoja tuotettiin viime vuonna kaikkiaan 1,8 miljoonaa ja tuotiin 0,3 miljoonaa kappaletta. Kaikkiaan autoja on Venäjällä noin 50 miljoonaa kappaletta. Viime vuosina tuotanto on vähitellen palautunut vuonna 2014 alkaneesta notkahduksesta, mutta talven aikana kasvu ei ole enää jatkunut yhtä kiivaana.

Viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana ulkomaisten merkkien asema Venäjän ajoneuvomarkkinoilla on vaihdellut. 1990-luvulta lähtien kotimainen tuotanto väheni, ja vuonna 2008 markkinoille tulevasta uudesta tarjonnasta jo yli puolet tuli ulkomailta. Tämän jälkeen kotimaisen tuotannon osuus on kuitenkin palautunut ulkomaisten yhtiöiden siirtäessä autojen kokoamista Venäjälle.

Usein tehdashankkeissa on ollut mukana myös venäläisen osapuoli. Etenkin Ladaa valmistava AvtoVAZ on tällaisiin yhteishankkeihin säilyttänyt merkittävän markkina-aseman. Saksalaisten, amerikkalaisten, japanilaisten ja korealaisten merkkien suosio on säilynyt, mutta nykyään uudesta tarjonnasta enemmän kuin neljä autoa viidestä tulee kotimaisista tehtaista. Viime vuosina kotimarkkinoiden hyydyttyä ulkomaiset yhtiöt ovat kuitenkin ajaneet alas joitakin tuotantolinjoja. Viimeisimpänä amerikkalaisen Fordin ja venäläisen Sollersin eli entisen Severstal-Avton yhteisyritys FordSollers ilmoitti maaliskuussa sulkevansa henkilöautojen tuotannon ja keskittyvänsä muihin kevyisiin ajoneuvoihin.

Venäjän ajoneuvoteollisuuden perinteiset keskuskeskukset sijaitsevat Volga-joen varrella Samarasta Jaroslavlisiin ulottuvalla alueella. Lisäksi ulkomaisia yhtiöitä on houkuteltu erityisjärjestelyin erityisesti Kalugaan, Kaliningradiin ja Pietariin. Ajoneuvomarkkinoiden notkahduksilla on suuri paikallinen vaikutus monilla pienillä paikkakunnilla. Esimerkiksi Toljatin kaupungissa asuu noin 700 000 ihmistä ja AvtoVAZin tehtaalla kerrotaan vielä mittavien irtisanomisten jälkeenkin työskentelevän 37 000 ihmistä.

Venäjän automarkkina 2005–2018

Lähde: Rosstat.

Kiina

EU sai puristettua Kiinalta eurooppalaisyrittäjiä auttavia uudistuslupauksia. Euroopan unionin ja Kiinan vuosittaisessa huippukokouksessa (9.4.) Brysselissä osapuolet allekirjoittivat julkilausuman, jossa osapuolet sitoutuvat mm. monenkeskisen sääntöpohjaisen maailmankaupan tukemiseen ja WTO-järjestelmän uudistamiseen myös valtiontukia koskevien sääntöjen osalta. Julkilausumassa osapuolet tuomitsivat yksiselitteisesti teknologian pakkosiirrot.

Vuonna 2013 aloitetut neuvottelut EU:n ja Kiinan välisestä investointisuojausopimuksesta ovat edenneet vaivalloisesti. Nyt julkilausumassa osapuolet sitoutuivat siihen, että sopimus voitaisiin allekirjoittaa vuonna 2020. Sopimus takaa paremman markkinoillepääsyn, ulkomaisia sijoittajia syrjivien vaatimusten ja käytäntöjen poistamisen sekä tasapuolisen investointien suojan. EU pitää investointisuojausopimusta ehtona vapaakauppaneuvottelujen aloittamiselle. Osapuolet myös kirjassivat tukensa Kiinan liittymiselle WTO:n julkisten hankintojen sopimukseen.

Ratkaisua odottavista globaaleista ongelmista julkilausumassa nostettiin esille myös teräksen ylituotanto ja vientiluototusta koskevat pelisäännöt. Osapuolet hakevat myös synergiaa EU:n liikennestrategioista ja Kiinan silkkitiehankkeesta mannerten välisten liikenneyhteyksien parantamiseksi.

EU on aivan aikoina [terävöittänyt](#) Kiina-politiikkaansa, mikä näkyy selkeästi komission maaliskuussa julkaisemassa tiedonannossa ”EU-China – A strategic outlook”. Aikaisempaa määrätietoisempi EU olikin tietävästi uhannut jättää huippukokouksen julkilausuman allekirjoittamatta, jos Kiina ei sitoudu konkreettisiin kirjauksiin unionin jo pitkään kokemien ongelmien ratkaisemiseksi. Vaikka ongelmien luonne ei lupaa pikaisia ratkaisuja, tällä kertaa on sovittu myös päätösten toimeenpanon seurantamekanismeista.

Erikoistilintarkastus paljasti suuria ongelmia pienissä maakuntapankeissa Kiinassa. Kiinan kansallinen tilintarkastusvirasto kertoi viime viikon lopulla tehneensä erikoistilintarkastuksen Henanin maakunnan pankkeihin. Tarkastetuista 42 pankista peräti tusinalla oli hoitamattomien luottojen osuus lainakannasta yli 20 % ja useilla suhde oli yli 40 %.

Viime vuoden lopulla pankkien omien ilmoitusten mukaan hoitamattomien luottojen määrä oli Henanissa keskimäärin 2,5 % luottokannasta ja koko maassa 1,9 %. Kiinalaispankkien tiedetään yleisesti olevan haluttomia kirjaamaan lainojaan hoitamattomiksi, ja todennäköisesti muilla alueilla on Henanin kaltaisia ongelmia. Hoitamattomia saamisia on kertynyt, kun pankit ovat usein poliittisen paineen alla myöntäneet rahoitusta kannattamattomiin hankkeisiin. Pankit joutuvat tekemään varauksia hoitamattomia luottoja vastaan. Jos hoitamattomat luotot raportoitaisiin todenmukai-

sesti, puskureita pitäisi kasvattaa reippaasti viranomaisvaatimusten täyttämiseksi.

Kiinan koko pankkisektorin tilanne oli kuitenkin viime vuonna suhteellisen vakaa. Antolainaus kasvoi tasaista vauhtia ja pankit onnistuivat kasvattamaan hienoisesti talletus ja lainakoron välistä marginaaliaan, josta syntyy valtaosa pankkien tuotoista. Vakavaraisuusastetta on myös pystytty kohentamaan. Kannattavuuden mittarit (pääoman tuottomittarit ROE ja ROA) ovat kuitenkin edelleen erittäin heikkoja. Pankkisektorin sisällä tilanne on jakautunut niin, että suurilla pankeilla menee selvästi pieniä pankkeja paremmin lähellä tahansa mittarilla arvoituna.

Pankit kokevat nykyisen toimintaympäristön vaikeaksi. Ulkoisten epävarmuuksien ohella Kiinan talouskasvun hidastuminen lisääisi lainojen takaisinmaksuongelmia ja suuret FinTech-yritykset kiristävät kilpailupainetta sektorilla.

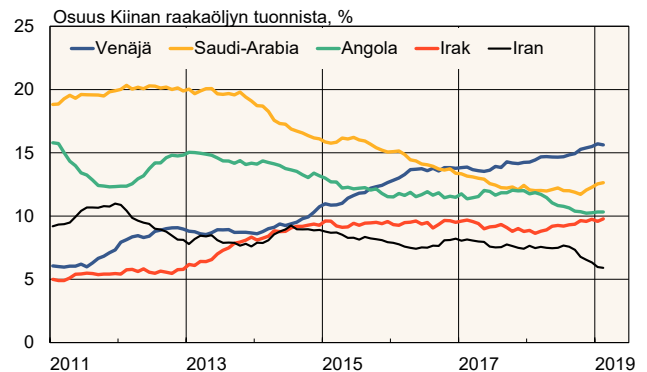
Venäjä vahvistaa asemiaan Kiinan tärkeimpänä öljyntoimittajana.

Kiina toi viime vuonna 462 miljoonaa tonnia raakaöljyä, mikä on 10 % enemmän kuin vuonna 2017. Maan oma tuotanto oli 189 milj. tonnia ja se on ollut laskussa kolme vuotta sitten saavutetun 215 milj. tonnin tuotantohuipun jälkeen. Kiinan riippuvuus tuonnista onkin kasvanut nopeasti, ja tällä hetkellä raakaöljyn tarjonnasta jo 71 % tulee ulkomailta. Maa on hajauttanut öljyntuontinsa tehokkaasti.

Venäjä on noussut tämän vuosikymmenen jälkipuoliskolla Saudi-Arabian ohi Kiinan tärkeimmäksi öljyntoimittajaksi noin 16 prosentin osuudella. Kehitykseen ovat vaikuttaneet Itä-Siperian–Tyynenmeren ESPO-öljyputken Kiinanhaaran valmistuminen vuoden 2011 alussa sekä sen lisäputken käyttöönotto viime vuoden tammikuussa. Kiinan öljyntuonti Venäjältä kasvoi viime vuonna viidenneksellä 72 milj. tonniin, josta noin puolet tulee ESPO-haaraa pitkin. Venäjän raakaöljyn viennistä jo noin neljännes menee Kiinaan.

Iranin osuus Kiinan öljyntuonnissa lähti viime vuonna jyrkkään laskuun samaan aikaan, kun Yhdysvallat kiristi Iraniin kohdistamaansa sanktiopolitiikkaa. Venezuelan osuus Kiinan öljyntuonnista puolestaan romahti viime vuonna yli 5 prosentista alle 4 prosenttiin.

Kiinan tärkeimmät raakaöljyn toimittajamaat

Lähde: CEIC